

MARMARA ÜNİVERSİTESİ
İLÂHİYAT FAKÜLTESİ
DERGİSİ

SAYI : 3

İstanbul — 1985

BİR OSMANLI İHTİSÂB DEFTERİNE GÖRE ŞAM'DAKİ DÜKKÂNLAR (*)

Y. Doç. Dr. Ziya KAZICI

Çok geniş topraklar üzerinde hâkimiyetini tesis eden Osmanlı Devleti, çeşitli din, dil, ırk, örf ve âdetlere sâhip toplulukları asırlarca idâre etme imkânına kavuşmuştu. Ulaşım teknolojisi bakımından günümüzle mukayese edilemeyecek derecede imkânsızlıklar içinde bulunan o asırların dünyasında, bunca farklı yapıdaki toplulukları idare etmek ve onlara arzulanan bir hayat seviyesi kazandırmaya çalışmak basit bir şey değildir. Gerçekten, devrine göre yoğun bir nüfusa sahip olan bir devletin, bunca imkânsızlık ve dezavantajlara rağmen böyle bir imkân elde etmiş olmasının bazı sebepleri olsa gerektir. Devletin hayatiyet sırlarından biri olarak gördüğümüz bu sebeplerden biri de hiç şüphesiz ki ihtisâb müessesesidir.

Böyle bir girişten sonra biraz da ihtisâb müessesesinden söz etmek zorundayız. Her ne kadar ihtisâb (hisbe) genelde «emr bi'lma'rûf ve nehy anil'münker» prensibinden doğmuş ve doğrudan konumuzla ilgisi bulunmayan bir müessese görünümünde ise de gerçekte devrin ekonomik ve sosyal durumunu ortaya koyması bakımından büyük bir ehemmiyet arz etmektedir. Çünkü, dinî ve adlî vazifeleri de bulunmakla beraber Osmanlı dönemi muhtesibinin iktisadî vazifeleri ağırlık kazanmış görünmektedir¹. İşte bu yüzdendir ki Osmanlılarda kadısı bulunan her şehrin

* 5-12 Ekim 1984 tarihinde Şam'da tertiplenen «Science and Activities for man Symposium of the human aspects of Science and activities in al-Sham» adlı kongrede arapça okunan tebliğin türkçesidir.

1 Osmanlı Dönemi muhtesibinin vazifeleri hakkında geniş bilgi için bk. Ziya Kazıcı, *Osmanlılarda İhtisâb Müessesesi*, (A.Ü. Erzurum İlahiyat Fakültesi 1982, basılmamış doktora tezi), s. 50-54.

bir muhtesibi bulunmaktaydı. Bu memurun vazifeleri arasında, çeşitli vergileri devlet adına toplamak da bulunuyordu. Arşivlerimizde, bu vergilerin mahiyet ve miktarını gösteren pekçok belge ve defter bulunmaktadır. Bununla beraber biz, bunlardan sadece birinin ışığı altında konuyu işlemek istiyoruz.

İslâm dünyasında, Hz. Peygamber devrinden itibaren varlığı bilinen hisbe², Hz. Ömer devrinde tam teşkilâtli bir müessese haline geldi. Bunun içindir ki daha sonra kurulan bütün müslüman devletlerde bu müesseseyi görebiliyoruz. Nitekim kaynaklar, Abbasi, Endülüs Emevî, Fatımî, Eyyubî, Selçuklu, Memlûk vs. gibi bütün müslüman devletlerde bu müessesenin bulunduğunu belirtmektedirler. Demek oluyor ki hisbe, Müslüman Arap dünyasının bir mirası olarak Osmanlılara intikal etmişti.

Osmanlı cemiyet hayatında, şehir yaşayışını sağlam temeller üzerine bina etmek ve ictimâî düzeni koruyabilmek gibi meselelerin yanında, zarûrî ihtiyaç maddelerinin halkın (tüketici zümre) eline uygun bir şekilde geçmesini sağlamak gâyesiyle esnaf ve diğer ticaret erbabını denetim altında bulundurmanın ehemmiyet arzettiği anlaşılmaktadır. Bu sebeple Osmanlı devlet adamları, esnaf ve tüccarı devamlı olarak sıkı kontrol altında bulundurmaya mecburiyetini hissetmişlerdir. Çünkü tüccarın gâyesi, (alım-satım işlerinin zahmetlerine katlanarak) kâr ve kazanç temin etmektir. Bundan dolayı o, rakipleri ile yarışır. Bu yarışta galip gelmek onun en büyük emelidir. Ticaret hayatı boyunca devam eden bu yarışlar, tüccarda inat ve çekişmenin bir meslek haline gelmesine sebep olur. Bu da insan zekâsının zayıflamasına sebebiyet verir. Çünkü her işin insanın ruhunda meydana getirdiği birtakım tesirleri vardır. Kötü veya iyi işlerin durmadan tekrarlanması, onların insanın benliğinde yer etmesi demektir. Bu bakımdan, özellikle kötü işler devamlı olmasa bile bunların sonuçları insan benliğinde kötü tesirler meydana getirir. Bu da insandaki iyi karakterin gittikçe zayıflamasına sebep olur. Binaenaleyh, ticaretle uğraşan kişi, hile yapan, yalan söyleyen ve çokça yemin eden kimselerle düşüp kalktığı için kendisinde de istenmeyen ve hoş gitmeyen bazı hallerin meydana gelmesine engel olamaz³.

2. Ebû Ubeyd Kâsım b. Sellâm, *Kitâbu'l-emvâl*, Mısır 1968, s. 711; İbn Sa'd, *et-Tabakâtu'l-kübrâ*, Kahire 1358, III, 192; Konu ile ilgili daha geniş bilgi için bk. Kazıcı, *age*, s. 1-2.

3. İbn Haldûn, *Mukaddime*, trc. Zâkîr Kadîrî Ugan, İstanbul 1970, II, 364-365.

İnsan ve bilhassa ticaretle geçimini sağlayan esnafın bu karakteristik durumunu bildiğinden dolayı devlet, onu bu husustaki muamelelerinde daha dikkatli olmak zorunda bırakıyordu. Bu da devamlı surette tüccar ve esnafın murakabe altında bulundurulması ile mümkün olurdu. Bu murakabe de muhtesib denilen bir memur vâsitasıyla gerçekleşiyordu.

Osmanlı devletinin ekonomik ve sosyal hayatında uzun süre varlığını devam ettirmiş bir sistem olan 'aynı meslek erbabının bir arada bulunma ve tesbit edilmiş bulunan sayıyı geçmeme mecburiyeti'⁴, öteden beri pek çok devlet tarafından uygulanıyordu. Bu uygulama, Osmanlılardan önceki Müslüman devletlerde de vardı⁵. Bu konuda Osmanlıların bunları örnek aldığı söylenebilir. Bu sistem, pratik olarak tüketici zümrenin istediği malı kolaylıkla bir arada görüp tercih yapmasına yaradığı gibi⁶, bu yerlerin memurlar vâsitasıyla daha kolay kontrol edilmesine de yarlıyordu. Bu anlayıştan hareketle Osmanlı Devleti, idâresinde bulunan şehirlerdeki esnafı devamlı surette kontrol altında bulundurmamak, tüketici zümrenin işini kolaylaştırmak ve bilhassa vergi memurunu gereksiz yere dolaştırmaktan kurtarmak için, aynı işi yapan veya aynı malı satan esnafı mümkün mertebe bir çarşıda toplamak ihtiyacını hissetmiştir. İşte aşağıda listesi verilecek olan ve Şam'daki dükkanların sattıkları mala göre kaç kısma ayrıldığını, bu dükkanların kaçar tane olduklarını ve durumlarına göre her birinden ne kadar vergi alındığını gösteren defter, yukarıdan beri söylediklerimizin bir delili olarak arşivlerimizde bulunmaktadır. Bu ve benzeri defterler sâyesinde Osmanlı toplumunun ekonomik ve sosyal yapısını öğrenme imkânını elde edebiliyoruz. Bu sistemin, bütün Osmanlı şehirlerinde uygulandığını rahatlıkla söyleyebiliriz. Hatta yine bu anlayıştan hareketle devletin merkezi olan İstanbul, 15 bölgeye ayrılmış ve tamamı bir tek muhtesibe bağlı olmakla beraber her bölgenin ayrı birer kontrolcusu bulunmaktadır⁷. Bundan başka devlet, her şehirde ne kadar esnaf, ne kadar han, ne kadar hamam vs. gibi, toplumun ekonomik ve sosyal yapısının gerektirdiği mü-

4 BOA. İhtisâb Defteri, nr. 31, s. 31; Konu ile ilgili daha geniş bilgi için bk. Kazıcı, age, s. 123-124.

5 Tafsilatlı bilgi için bk. Yusuf Ziya Kavakçı, *Hisbe Teşkilâtı*, Ankara 1975, s. 78-79.

6 Süleyman Südi, *Defter-i Muktesid*, İstanbul 1306, II, 28.

7 İstanbul Belediye Kütüphanesi, M. Cevdet, B 2, vr. 1-15a-b; Bu bölgelerin isim, harita ve her birinden alınan vergiler hakkında geniş bilgi için bk. Kazıcı, age, s. 143-150.

essese varsa bunların tamamının sayılarını bilmekte, ona kanun yapmakta ve ona göre sayılarında azaltma veya gerekiyorsa çoğaltma yapmaktadır⁸. Bu sâyede cemiyetin kurulu düzeninin bozulmaması sağlanıyordu. Zira bu sâyede köylerden kentlere başlayacak olan bir göçün (hâne nakli) önü de alınmış oluyordu. Çünkü herkes istediği yere gidip dükkân açamıyordu. Dükkân açmak evveleminde muhtesibin iznine bağlanmıştı. Bu sistem, uzun süre devam ettiğinden «İhtisâb Ağalığı Nizam-nâmesi»nde de yer almıştı. 1242 tarihli bu nizamnemededen anlaşıldığına göre herhangi bir esnaf veya sanatkârın, kethüda ve yiğitbaşları marifetiyle kefilleri tesbit edildikten sonra isim ve eşkâlleri deftere yazıla bilmektedir. Ancak isim ve eşkâl deftere yazıldıktan sonra çalışma izni alınabiliyordu⁹. Böyle bir uygulama şehirlerin sosyo ekonomik durumuna tesir ettiği gibi, din ve ahlâki geleneklerin muhafazasını da sağlıyordu. Zira şehirlerde birikecek işsiz - güçsüz kimselerin meydana getireceği kalabalık yığın içinden birçok kimse, meşru olmayan yollara baş vurmaktan çekinmeyecekti. Yokluk ve sıkıntı içinde bulunan insan psikolojisinin sebep olacağı bazı hareketler, etrafın rahatsız olmasına sebep olacaktır. Daha fazla tafsilatına girmek istemediğimiz böyle hareketleri önlemek için devlet böyle bir çâreye baş vuruyordu.

İslâm dünyasında, Hz. Ömer'in halifelîği zamanından itibâren İhtisâb vazifesini görenler, buna karşılık halktan bazı vergiler almaya başladılar¹⁰. Demek oluyor ki ihtisâb vergisinin menşei, Osmanlılardan önceki müslüman devletlere kadar uzanmaktadır. Dinleyici, birdenbire bu vergi meselesine neden temas ettiğimizi sorabilir. Ancak, bizi böyle bir konuda konuşmaya zorlayan şeyin, mevzumuz veya başka bir ifâde ile bizzat dükkânlar olduğunu söylememiz icâb eder. Biraz önce belirtildiği gibi devlet, dükkânın bulunduğu mevki, satılan mal ve satıcının sosyal durumunu da göz önünde bulundurmak zorundaydı. Böylece, kendisini olduğu akdar tebeasını da koruyordu. Bu bakımdan, sosyal yapısı ile bağdaşmayan bir yerde dükkân açan kimse şu veya bu sebepten dolayı sık sık vergi tahsildarı ile anlaşmazlığa düşecektir. Şu da unutulmalıdır ki, Osmanlı vergi sisteminde özellikle ihtisâb vergisinde «yevmiye-i

8 H. 1093 tarihli ve İstanbul esnafını liste halinde veren BOA. Malt-yeden Müdevver 514 ve 526 numaralı defterler, söylediklerimizin sadece iki örneğidir.

9 Nizamnâme, TSMA, E. 1399; Osman Nuri, Mecelle-i Umur-ı Belediye,, İstanbul 1922, I, 343-344.

10 Abdurrahman Vefik, Tekâlif Kavaidi, İstanbul 1328, I, 43; Osman Nuri, age, I, 362.

dekâkin» denilen ve bir nevi kepenk açma karşılığı olan bu vergi, kaynakların ifadesine göre her gün alınmakta idi. İşte bu vergi sâyesindedir ki biz, H. 1243 senesinde Şam'daki (Dımaşk) dükkân sayısını ve satılan eşyaya göre dükkânların çeşitlerini öğrenebiliyoruz. Bize bu imkânı sağlayan İstanbul Başbakanlık Osmanlı Arşivi, Maliyeden Müdevver 19450 numaraılı defterin verdiği bilgiyi bir liste halinde verdikten sonra adı geçen defterin ilgili bölümünün fotokopisini buraya alacağız:

L İ S T E

<i>Esnafın Adı</i>	<i>Dükkân sayısı</i>	<i>Toplam Para</i>
<i>Debbağ ve gerici</i>	129	387
<i>Muytab ve çuvalcı</i>	37	37
<i>Geçeci ve külahçı</i>	12	12
<i>Palancı ve semerci</i>	80	80
<i>Doğramacı ve çıkırkçı</i>	28	28
<i>Kurşuncu, fişekçi ve saçmacı</i>	15	15
<i>Kendirici</i>	15	15
<i>Penbe iplikçiler (pamuk ipliği)</i>	19	19
<i>Bakırcı ve kazancı</i>	37	74
<i>Demirci, iğci, testereci ve mihçi</i>	50	100
<i>Çadırçı</i>	11	11
<i>Sandıkçı</i>	25	25
<i>Kutucu</i>	15	15
<i>Nalbant</i>	54	108
<i>Kırba dikicisi</i>	9	9
<i>Saraçhane esnafı</i>	96	192
<i>Dökmeci (veya düğmeci)</i>	6	12
<i>Tuzcu</i>	7	7
<i>Dülger ve kürekçi</i>	21	21
<i>Bakkal ve kaymakçı</i>	211	633
<i>Keresteci</i>	17	170
<i>Boyacılar</i>	75	150
<i>Sağırıcılar</i>	2	2
<i>Hurdacı esnafı</i>	39	39
<i>Siyah? Sinan pazarı oturakçıları</i>	90	270
<i>Beyt pazarı oturakçıları</i>	48	96
<i>Maşlahçı</i>	63	126
<i>Pembeci ve hallaç</i>	82	164

Esnafın Adı	Dükkan sayısı	Toplam Para
Bürüncükçü? esnafı	37	111
Ağtar, mumcu ve şekerci	200	600
Kutuncu ve alacacı	748	7480
Harir bükücüler	120	480
Nişastacı	17	85
İpek bağlayıcılar	34	34
Kürekçiler	70	140
Kazaz ve kolancı	98	196
Habbazan, ka'keci ve simitçiler	140	420
Değirmen ve uncular	58	290
Hınfa, arpa, bakla, mercimek vs. eşya satılan ve peyke denilen dükkanlar	24	240
Kahve tahmishânesi	9	27
Kahvehane	122	488
Leblêbici	12	24
Kuymcu	75	200
Hoşafçı	12	12
Tarâklara iplik geçiren	49	49
Helvacılar	32	64
Kasaplar	129	129
Berber	124	248
Hafâfhanede olan nalçacı, çizmeci, tâcir yemenici, reaya yemişçi, postalıcı, terlikçi	159	318
Eskici	53	53
Taşçı	37	74
Kundakçı ve tüfekçi	28	28
Kılıççılar	19	38
Hamamlar (sayıları)	58	580
Alaça çarşısı	22	44
Basmacılar	15	30
Camcılar	5	15
Saatçılar	5	15
Mücellid ve müzehhib	6	6
Kâğıtçı ve mürekkepçi	6	12
Kaşâb salhanesi	5	50
Kandırcı ve şişeci	4	8
Duhâncı, kurukahve satıcısı ve tümbekici	50	450
Bez çulhacısı	143	143
Kalaycı	50	50

Esnafın Adı	Dükkân sayısı	Toplam Para
Evlerinde mum dökümcü (nefer)	10	10
Koltuk sarrafları (nefer)	15	75
Terzi	71	142
Çubukçu	43	43
Bezirhane esnafı	9	43
Yorgancı	7	14
Desteci	12	12
Kireç ocağı	11	110
Kantarıcı	24	192
Yağlıkçı, ketenci, hasır maşlah satıcı, astarcı, peştemalcı vs.	235	940
Esb pazarı civarında olan aşçı, kebabçı, paçacı vs. esnaf	90	180
İpek pazarı civarında olan alaca satıcı, astar, tülbent, bez vs. esnaf	25	100
Bâbu'l-berid pazarda olan yağlıkçı, tülbentçi, İstanbul ve Bağdad malı satan dükkânlar	135	675
قباقية Nâm pazarda olan nalıcı, aynacı	110	110
Kale kapısı adındaki pazarda bulunan lüleci, tenekeci, nargileci vs.	30	45
Karpuzkaldıran adındaki yerde bulunan börekçi ve yemişçi gibi esnaf	7	7
Terziler çarşısında bulunan çuhacı, İstanbul malı satan vs. esnaf	38	190
Yeniçarşıda bulunan oturakçı, tülbentçi, astarcı gibi esnaf	50	125
Sarıca adındaki pazarda bulunan sebzevatçı, oduncu, kömürcü vs.	55	80
Afibe mahallesinde olan sebzevatçı oduncu, kömürcü, lüleci, üzümcü, yemişçi gibi bazı esnaf	35	50
Amman adındaki mahallede bulunan sebzevatçı, oduncu, kömürcü, yemişçi vs. esnaf	105	109
Sağuba mahallesindeki elan sebzevatçı, oduncu, kömürcü, soğancı ve diğer esnaf	79	109
Saray kapısı yakınındaki çarşılarda bulunan sebzevatçı, kömürcü, üzümcü, kebabcı vs.	90	90
Sancaktar hazretleri mahallesi yakınında olan		

Esnafın Adı	Dükkân sayısı	Toplam Para
hırdavatçı ve lüleci esnafı	15	15
Sinaniye çarşısında bez satıcı, astarcı vs.	55	80
Bâbu's-sariha mahallesinde sebzevatçı, kömür- cü, yemişçi vs.	90	130
Mısır ve Muradiye çarşılarında olan sabuncu	52	230
Penbeciler ve yüncüler çarşısındaki sebze- oduncu, kömürcü vs.	30	45
Madenetu's-şahm ve tahta'l-kanatır denilen ma- hallerde sebzevatçı, oduncu vs.	87	87
Harab denilen mahallede olan sebzevatçı, süt- çü ve benzeri esnaf	50	75
Taliu'l-kubbe ve Bâb-ı şarkî denilen mahalle- lerde olan yemişçi, baklacı, nohutçu vs.	90	130
Bâb-ı tuma mahallesindeki yemişçi, kebabçı, sebzevatçı, baklacı vs. gibi esnaf	50	70
Yahudiler mahallesinde olan sebze- ci, baklacı, yemişçi ve benzeri esnaf	25	35
yemişçi, kebabçı, sebze- ci vs. gibi esnaf	50	70
Kaymiriyye? قيمرية mahallesindeki		
Kanavat? قنوات mahallesindeki seb- ze- ci, yemişçi vs. gibi esnaf	12	18
Bâbu's-selâm mahallesindeki hırdavatçı	3	3
Kabr-i? atike ve şevike? adındaki mahallelerde olan sebze- ci, yemişçi, kömürcü gibi	34	34
Suvayka mahallesindeki sebze- ci, oduncu, kö- mürcü vs.	105	155
Bâbu'l-musalla mahallesindeki sebze- ci, odun- cu, kömürcü, baklacı vs.	90	130
Türkmen ve Meydan mahallelerindeki sebze- ci, odun- cu, kömürcü, aşçı vs. gibi esnaf	290	290
Salihiiye mahallesi sebze- ci, kömürcü, kebab- çı, baklacı, yemişçi gibi esnaf	140	210
Paşa ham civarında olan sebzevatçı, yemişçi	31	31
Toplam dükkân sayısı :	6750	
Yevmiye toplanan para		21549 para.

Şam Şerhine احتساب سیسوی نظامنه دارالمیزبانی و ترصو بر

شام طرفه صوهر داولوز دیباة و ترکی اصفافی دکان ساره ۹۹ بره ۲	مویاب و جراحی اصفافی دکان ساره ۹۷ بره ۱	کجه می و کولر اصفافی دکان ساره ۹۶ بره ۱	بلدیجی و جراحی اصفافی دکان ساره ۸۰ بره ۲
---	--	--	---

دورمه می و جراحی اصفافی دکان ساره ۹۵ بره ۱	توسوخی و خنکی و ججه اصفافی دکان ساره ۹۴ بره ۱	و کدر حد اصفافی دکان ساره ۹۵ بره ۱	نیه ایدر اصفافی دکان ساره ۹۹ بره ۲
---	--	---	---

نبرجی و قطر حاجی اصفافی دکان ساره ۹۷ بره ۲	نبرجی و کچی و کسره می اصفافی دکان ساره ۹۵ بره ۱	عادر حد اصفافی دکان ساره ۹۱ بره ۱	صند و ججه اصفافی دکان ساره ۹۵ بره ۲
---	--	--	--

۲۵

نعلوم حد اصفافی دکان ساره ۱۵ بره ۱	نعلند اصفافی دکان ساره ۵ بره ۱	فیدر کجه اصفافی دکان ساره ۹ بره ۱	سرجانه اصفافی دکان ساره ۹۶ بره ۱
---	---	--	---

دکه می اصفافی دکان ساره ۱۴ بره ۱	طوز حد اصفافی دکان ساره ۷ بره ۱	دولکار و کدر کج اصفافی دکان ساره ۹۱ بره ۱	بغال و قاضی اصفافی دکان ساره ۹۱ بره ۱
---	--	--	--

کراسته می اصفافی دکان ساره ۱۷ بره ۱	بدام حد اصفافی دکان ساره ۷۵ بره ۱	صاع حد اصفافی دکان ساره ۹ بره ۱	خزروه می اصفافی دکان ساره ۹ بره ۱
--	--	--	--

ساه بازاری و طرفید اصفافی دکان ساره ۹ بره ۱	بیت بازاری و طرفید دکان ساره ۹ بره ۱	سنگی اصفافی دکان ساره ۹ بره ۱	سهمی و طرز اصفافی دکان ساره ۸ بره ۱
--	---	--	--

بوکلجی اصفافی دکان ساره ۹۷ بره ۱	عطار و ججه و کدر می اصفافی دکان ساره ۹ بره ۱	وطنی و کدر می اصفافی دکان ساره ۷۵ بره ۱	خزروه می و کدر اصفافی دکان ساره ۱۲ بره ۱
---	---	--	---

نشت می اصفافی دکان ساره ۱۷ بره ۱	ایرک نعلیدر اصفافی دکان ساره ۹ بره ۱	کوجی اصفافی دکان ساره ۷۰ بره ۱	فاز و فودجی اصفافی دکان ساره ۹۱ بره ۱
---	---	---	--

خیزانه و کله جی و جیاضانی
دکافت
۱۶۰
۵-ساره
۱۴۰

مهد و اولور کرابه زانجا
دکافت
۵۸
۵-ساره
۴۹۰

خطه وار، رفقه و مرجان و از خیره
قوغنی اچوره یا که نصیرانی نه
دکافت
۴۵
۵-ساره
۴۴۰

قره نجه صرخه
دکافت
۹
۵-ساره
۴۷

قره خضه
دکافت
۱۴۹
۵-ساره
۴۸۵

بلدیاضانی
دکافت
۱۴
۵-ساره
۴۴

قوجیاضانی
دکافت
۷۵
۵-ساره
۴۴

نخایاضانی
دکافت
۱۴
۵-ساره
۱۴

طرافره اینلک کجیاده
دکافت
۶۹
۵-ساره
۴۹

هلادریاضانی
دکافت
۴۴
۵-ساره
۶۶

قصا دلیاضانی
دکافت
۱۴۹
۵-ساره
۱۴۹

برایاضانی
دکافت
۱۴۵
۵-ساره
۴۸۱

قطافخانه ده مهد و اولور نجه جی و خیره جی نازم
وینجی و کوناز جی و عایای عینی و نوسطانی و نیک
اضانی دکافت
۱۵۹
۵-ساره
۴۱۸

اسکیاضانی
دکافت
۵۹
۵-ساره
۵۴

طایخیاضانی
دکافت
۴۷
۵-ساره
۷۴

قونزاجی و قونجیاضانی
دکافت
۹۸
۵-ساره
۴۸

قلجیادریاضانی
دکافت
۱۹
۵-ساره
۴۸

شام ترنمه مهد و اولور
دکافت
۵۸
۵-ساره
۵۸۰

دو ایسه جیروکی
دکافت
۴۴
۵-ساره
۴۴

بصههدریاضانی
دکافت
۱۵
۵-ساره
۱۵

عاجیاضانی
دکافت
۵
۵-ساره
۱۵

ساجیاضانی
دکافت
۵
۵-ساره
۱۵

مجد و مژدهایاضانی
دکافت
۹
۵-ساره
۱۰

دخانچی و قرد قرد و صابون و صابون	قدیمی و شسته صابون	صابون کتانی	کاغدی و کبریتی صابون
اصنافی دکاف	دکاف	دکاف	دکاف
سایه ۱۵	سایه ۸	سایه ۱۰	سایه ۱۲

قولطع صرافت	اولر بزه صوم دوکچی	قدیمی صابون	بز و کله صابون
سایه ۱۵	نفسر	دکاف	دکاف
سایه ۷	سایه ۸	سایه ۱۰	سایه ۱۲

بوغایچی اصنافی	بز خانه اصنافی	صوفی اصنافی	دیزی اصنافی
دکاف	دکاف	دکاف	دکاف
سایه ۷	سایه ۹	سایه ۱۰	سایه ۱۲

بیلغی کانی و صابون و صابون	شام برفه و صابون و صابون	کراج حاجی	دسته صابون
اصنافی دکاف	اصنافی دکاف	اصنافی دکاف	اصنافی دکاف
سایه ۱۵	سایه ۱۴	سایه ۱۱	سایه ۱۲

عابد البدر نام بازارده مهود اولدو	ایلیک بازارده مهود اولدو	ایلیک بازارده مهود اولدو	ایلیک بازارده مهود اولدو
بیلغی و دویلیجی و نعلبازلی	صاطحی و سارونجه و دویلیجی	صاطحی و سارونجه و دویلیجی	صاطحی و سارونجه و دویلیجی
اصنافی دکاف	اصنافی دکاف	اصنافی دکاف	اصنافی دکاف
سایه ۱۵	سایه ۱۰	سایه ۱۰	سایه ۱۰

قاسم قاسم نام بازارده مهود اولدو	قاسم قاسم نام بازارده مهود اولدو	قاسم قاسم نام بازارده مهود اولدو	قاسم قاسم نام بازارده مهود اولدو
بویجی و کتبی و نعلبازلی	بویجی و کتبی و نعلبازلی	بویجی و کتبی و نعلبازلی	بویجی و کتبی و نعلبازلی
اصنافی دکاف	اصنافی دکاف	اصنافی دکاف	اصنافی دکاف
سایه ۱۵	سایه ۱۵	سایه ۱۵	سایه ۱۵

حود صابون و صابون و صابون	حود صابون و صابون و صابون	حود صابون و صابون و صابون	حود صابون و صابون و صابون
اصنافی دکاف	اصنافی دکاف	اصنافی دکاف	اصنافی دکاف
سایه ۱۵	سایه ۱۵	سایه ۱۵	سایه ۱۵

۱۱۰

ترتیباً چهارشنبه معهود اول از مردی
و اسنادی ممالک صاعلی و فرجی و غیره
و بجهت اضافی متوجه و کاد

۸۰
۱۸۰
بره

یکبار شنبه معهود اول از مردی
و در وقت صاعلی و کورجی و اسانجی
جلد معهود اضافی متوجه

۵۰
۲۰
۳۰
بره

سبزواری و او در یکی و دیگری در
و بجهت اضافی متوجه

۵۰
۲۰
۳۰
بره

عقبه نام محله ده سبزواری و او در یکی و دیگری
و او در یکی و دیگری و بجهت اضافی
متوجه و کاد

۵۰
۱۵۰
بره

عماد نام محله ده معهود اول از سبزواری
و او در یکی و دیگری و بجهت اضافی
متوجه و کاد

۵۰
۱۵۰
بره

شاخو نام محله ده معهود اول از سبزواری
و او در یکی و دیگری و بجهت اضافی
متوجه و کاد

۷۸
۲۹
۱۰۸
بره

سرای قومی قریه ده در و بجهت اضافی
نام چهارشنبه معهود اول از سبزواری
و کورجی و او در یکی و دیگری
و بجهت اضافی

۱۰
۱۸۰
بره

سختی از قریه معهود اول از سبزواری
و او در یکی و دیگری و بجهت اضافی
متوجه و کاد

۱۰
۱۵۰
بره

شانه نام محله ده معهود اول از
بزرگ صاعلی و اسانجی و در یکی
و بجهت اضافی متوجه و کاد

۵۵
۲۰
۷۵
بره

باب السبعه نام محله ده معهود اول از
سبزواری و او در یکی و دیگری
و بجهت اضافی متوجه و کاد

۸۰
۱۸۰
بره

و در یکی و دیگری و بجهت اضافی
معهود اول از سبزواری و او در یکی
و بجهت اضافی متوجه و کاد

۵۰
۲۰
۷۰
بره

بده جلد و بجهت اضافی متوجه
معهود اول از سبزواری و او در یکی
و بجهت اضافی متوجه و کاد

۵۰
۲۰
۷۰
بره

نظیر و کت الفاضل و غیره
معهود اول از سبزواری و او در یکی
و بجهت اضافی متوجه و کاد

۸۷
۱۸۰
بره

خراب بقعه ده معهود اول از
سبزواری و او در یکی و دیگری
و بجهت اضافی متوجه و کاد

۵۰
۲۰
۷۰
بره

طالع الفقه نام محله ده معهود اول از
سبزواری و او در یکی و دیگری
و بجهت اضافی متوجه و کاد

۸۰
۲۰
۱۰۰
بره

Bir Osmanlı İhtisab Defterine Göre Şam'daki Dükkanlar

باب نوما نام محله ده معهود اولدی
 و کبابی و کورچی و نقله می و بوقلمون
 اصناف متنوعه دکاف

بهره ۱۰۰
 ساره ۱۰۰
 ۱۰۰

بهره ۱۰۰
 ساره ۱۰۰
 ۱۰۰

بهره ۱۰۰
 ساره ۱۰۰
 ۱۰۰

قنوات نام محله ده معهود اولدی
 سبز و انجی و بوقلمون
 دکاف

بهره ۱۰۰
 ساره ۱۰۰
 ۱۰۰

بهره ۱۰۰
 ساره ۱۰۰
 ۱۰۰

بهره ۱۰۰
 ساره ۱۰۰
 ۱۰۰

سزقه نام محله ده معهود اولدی
 سبز و انجی و کورچی
 و نقله می و اولدی
 سبز و انجی متنوعه
 دکاف

بهره ۱۰۰
 ساره ۱۰۰
 ۱۰۰

بهره ۱۰۰
 ساره ۱۰۰
 ۱۰۰

بهره ۱۰۰
 ساره ۱۰۰
 ۱۰۰

صالحه نام محله ده معهود اولدی
 سبز و انجی و کورچی
 و نقله می و بوقلمون
 متنوعه دکاف

بهره ۱۰۰
 ساره ۱۰۰
 ۱۰۰

بهره ۱۰۰
 ساره ۱۰۰
 ۱۰۰

بهره ۱۰۰
 ساره ۱۰۰
 ۱۰۰

بهره ۱۰۰
 ساره ۱۰۰
 ۱۰۰

درت ملندہ صکراته دائر سنه ده
 سرکره العقی نزیب اعلیٰ

قانون الملک ملندہ ۴۰۰
 روم ملندہ ۲۰۰
 انجی ملندہ ۱۰۰
 بیوردی ملندہ ۱۰۰
 ۱۰۰